

การประยุกต์ระบบควบคุมคุณภาพสำหรับโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะแผ่น

นายธนนา รัตนเวทวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชีวกรรมอุตสาหการ ภาควิชาชีวกรรมอุตสาหการ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1075-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

APPLICATION OF QUALITY CONTROL SYSTEM FOR SHEET METAL FABRICATION
PLANT

Mr. Thana Ruttanawetwong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted to Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering in Industrial Engineering

Department of Industrial Engineering

Faculty of Engineering

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

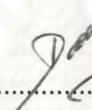
ISBN 974-03-1075-3

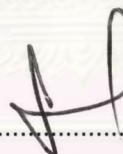
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประยุกต์ระบบควบคุมคุณภาพสำหรับโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะแผ่น
โดย	นายชนา รัตนเวทวงศ์
สาขาวิชา	วิศวกรรมอุตสาหการ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารเมศ ชุติมา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณะบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ปัญญาแก้ว)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดำรงค์ ทวีแสงสกุลไทย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารเมศ ชุติมา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จิรพัฒน์ เงาประเสริฐวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปวีณา เชาวลิตวงศ์)

ฐาน รัตนเวทวงศ์ : การประยุกต์ระบบควบคุมคุณภาพสำหรับโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะแผ่น (APPLICATION OF QUALITY CONTROL SYSTEM FOR SHEET METAL FABRICATION PLANT) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ปารเมศ ชุติมา, 384 หน้า.
ISBN 947-03-1075-3.

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อศึกษาและเสนอระบบควบคุมคุณภาพในโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะแผ่น เพื่อให้สามารถวัด วิเคราะห์ ปรับปรุง และควบคุมคุณภาพในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงงานตัวอย่างพบว่า โรงงานตัวอย่างประสบปัญหาด้านคุณภาพอย่างมาก เนื่องจากโรงงานยังขาดระบบควบคุมคุณภาพที่ดีขาดผู้รับผิดชอบด้านคุณภาพชัดเจน ไม่มีการนำเทคนิคทางสถิติมาใช้ในการควบคุมคุณภาพ ไม่มีคู่มือวิธีการทำงาน ไม่มีแผนคุณภาพในการตรวจสอบ และขาดการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการเกิดของเสียในแต่ละกระบวนการเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการศึกษารั้งนี้จึงได้เสนอระบบคุณภาพที่เหมาะสมกับโรงงานคือ เพิ่มโครงสร้างองค์กรด้านประกันคุณภาพคุณภาพ และจัดทำรายละเอียดข้อกำหนดหน้าที่งาน สร้างระบบควบคุมคุณภาพเพื่อให้สามารถวัด วิเคราะห์ ปรับปรุง และควบคุมคุณภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะแผ่นได้ จัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน และคู่มือวิธีปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงาน จัดทำแผนคุณภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุมคุณภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะแผ่น จากผลการศึกษาพบว่าหลังจากที่โรงงานมีระบบควบคุมคุณภาพที่ชัดเจนมากขึ้น และนำเสนอแนวคิดในการควบคุมคุณภาพคุณภาพไปปรับปรุงระบบควบคุมคุณภาพปรากฏว่า โรงงานสามารถลดของเสียในหน่วยพื้นที่จากการผลิตลงได้ 31.55% เหลือเพียง 8.54% และลดการส่งคืนผลิตภัณฑ์จากลูกค้าจาก 2.59% เหลือเพียง 0.78%

คุณภาพหมายความ คุณลักษณะที่มหัศจรรย์

ภาควิชา วิศวกรรมอุตสาหการ
สาขาวิชา วิศวกรรมอุตสาหการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4370329421 : MAJOR INDUSTRIAL ENGINEERING

KEY WORD : QUALITY CONTROL SYSTEM / SHEET METAL FABRICATION PLANT

THANA RUTTANAWETWONG : APPLICATION OF QUALITY
CONTROL SYSTEM FOR SHEET METAL FABRICATION PLANT.

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PARAMES CHUTIMA, Ph.D. 384
pp. ISBN 974-03-1075-3

The objective of this research is to study and develop the quality control system for sheet metal fabrication plant in order to measure, analyze, improve and control the quality of products in an efficient manner. It was found that the plant faced large number of quality problems because it had no effective quality control system, no quality control staff, no statistical techniques being applied in quality control, no work instruction, no control plan and no continual quality improvement. Moreover, there are problems from rejects in each process. As result, quality control system is developed to solve such problems. These include the establishment of quality assurance department, development of job descriptions, development of the control system for measuring, analysis, improving and controlling the quality of products, development of work instructions, and development of quality plan in order to use as a tool for production quality control system .The results show that after a clearer quality control system has been established the percentage of reject in the paint shop is reduced from 31.5% to 8.5% and the percentage of reject in the finished products claimed by customers is reduced from 2.59% to 0.78%.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department Industrial Engineering Student's signature

Field of study Industrial Engineering Advisor's signature

Academic year 2001 Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องมาจากความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ พศ.ดร. ปราเมศ ชุดมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยา ผู้ซึ่งเคยให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ใน งานวิจัยมาด้วยดีโดยตลอด รวมไปถึงท่านคณาจารย์กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อันได้แก่รองศาสตราจารย์ดำรงค์ ทวีแสงสกุลไทย รองศาสตราจารย์จริพัฒน์ เงาประเสริฐวงศ์ อาจารย์ปวีณา เชวะลิตวงศ์ ซึ่งได้ช่วยตรวจสอบเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ขอรับ ขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี่

ขอขอบคุณ คุณณรงค์ ออมรพิทักษ์พันธ์ คุณกิตติพงศ์ ออมรพิทักษ์พันธ์ คุณนัตรชัย ออมรพิทักษ์พันธ์ และคณะผู้บริหารโรงพยาบาลตัวอย่างที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ใช้สถานที่ดำเนินการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจในการทำงานวิจัยนี้ด้วยดี เสมอมา และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนวิจัยของบัณฑิต วิทยาลัย จึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี่ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยได้ขอรับขอบพระคุณ บิดา มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้ ความห่วงใยและกำลังใจเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจ มาโดยตลอด

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๑
สารบัญ	๒
สารบัญรูป	๓
สารบัญตาราง	๔

บทที่ 1 : บทนำ

1.1 ทีมและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 ขั้นตอนการศึกษาและวิจัย	2

บทที่ 2 : ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีด้านคุณภาพ	4
2.1.1 เครื่องมือ 7 แบบของ QC (QC 7 tools)	4
2.1.2 กระบวนการควบคุมโดยใช้เทคนิคทางสถิติ (Statistical Process Control: SPC)	7
2.1.3 ความสามารถของกระบวนการ (Process Capacity)	13
2.1.4 การควบคุมคุณภาพโดยการสุ่มตัวอย่างเพื่อการยอมรับ	15
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรับ	15

บทที่ 3 : ข้อมูลทั่วไปของโรงงานตัวอย่าง

3.1 ประวัติโรงงาน	18
3.2 ผลิตภัณฑ์ตัวอย่างของโรงงานตัวอย่าง	18
3.3 แผนผังโครงสร้างองค์กรของโรงงานตัวอย่าง	19
3.4 ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ	23
3.5 ขั้นตอนกระบวนการผลิต	23

สารบัญ (ต่อ)

3.6 อุปกรณ์ประกอบการผลิต	26
3.7 สภาพปัจจัยที่บันทึกของโรงงานด้วยย่าง	27
3.7.1 ปัจจัยด้านคุณภาพ	29
3.7.2 ปัจจัยด้านการผลิต	30
3.7.3 ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร	31

บทที่ 4 : การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนวคิดในการสร้างระบบควบคุมคุณภาพ

4.1 การวิเคราะห์สาเหตุปัจจัยด้านคุณภาพ	34
4.2 แนวคิดการสร้างระบบควบคุมคุณภาพ	36
4.3 หลักการ 5W-1H	38
4.4 เสนอรูปแบบผังโครงสร้างองค์กรด้านคุณภาพ	42
4.5 การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบ	43
4.6 การกำหนดคู่มือดำเนินงาน	43
4.6.1 การจัดต่อและตกแต่งชื้อขายผลิตภัณฑ์	47
4.6.2 การทำต้นแบบ	47
4.6.3 การวางแผนการผลิต	48
4.6.4 การจัดซื้อ	48
4.6.5 การผลิต	49
4.6.6 การควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด	49
4.6.7 การบำรุงรักษาเครื่องจักร	50
4.6.8 การควบคุมอุปกรณ์เฝ้าติดตามและเครื่องมือวัด	50
4.6.9 การควบคุมคุณภาพ	51
4.7 การจัดทำแผนคุณภาพ	51
4.8 การรักษาระบบควบคุมคุณภาพ	59

บทที่ 5 : การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนวทางในการลดของเสียในหน่วยพ่นสี

5.1 ขั้นตอนการทำสี	61
5.2 ลักษณะของเสีย	62
5.3 การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ลักษณะของเสีย	63
5.4 การวิเคราะห์สาเหตุการเกิดของเสีย	67

สารบัญ (ต่อ)

5.5 แนวคิดในการลดของเสีย	68
5.4.1 ระบบสี	68
5.4.2 การจัดตารางการทำงาน	75
5.4.3 การจัดทำวิธีปฏิบัติงาน	76
 บทที่ 6 : การทดลองปฏิบัติตามแนวทางการสร้างระบบควบคุมคุณภาพและการลดของเสียในหน่วยพ่นสี	
6.1 ผลจากการเสนอแผนผังโครงสร้างองค์กรฝ่ายประกันคุณภาพ	79
6.2 ผลจากการสร้างระบบควบคุมคุณภาพ	80
6.2.1 ผลจากการจัดให้มีการตรวจสอบวัสดุดิบ	81
6.2.2 ผลจากการจัดให้มีการตรวจสอบคุณภาพในกระบวนการผลิต	82
6.2.3 ผลจากการจัดให้มีระบบควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป	84
6.3 ผลการลดของเสียในหน่วยพ่นสี	85
6.4 กำลังการผลิต	87
 บทที่ 7 : สรุปการทำวิทยานิพนธ์ และข้อเสนอแนะ	
7.1 สรุปการทำวิทยานิพนธ์	91
7.2 สรุปผลหลังการสร้างระบบควบคุมคุณภาพและการลดของเสียในหน่วยพ่นสี	91
7.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย	92
7.4 ข้อเสนอแนะ	93
รายการอ้างอิง	94
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก. ข้อมูลหน้าที่และความรับผิดชอบ	97
ภาคผนวก ข. คู่มือดำเนินงานการติดต่อและตกลงซื้อขายผลิตภัณฑ์ (PM-MK-01)	149
ภาคผนวก ค. คู่มือดำเนินงานการทำต้นแบบ(PM-PD-01)	169
ภาคผนวก ง. คู่มือดำเนินงานการวางแผนการผลิต(PM-PD-02)	185
ภาคผนวก จ. คู่มือดำเนินงานจัดซื้อ(PM-PD-01)	198
ภาคผนวก ฉ. คู่มือดำเนินงานการผลิต 1 (PM-PD-03)	217
ภาคผนวก ช. คู่มือดำเนินงานการผลิต 2 (PM-PD-04)	276

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก ช. คู่มือดำเนินงานการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตาม ข้อกำหนด(PM-PD-05).....	300
ภาคผนวก ณ. คู่มือดำเนินงานการบำรุงรักษาเครื่องจักร (PM-PD-06).....	309
ภาคผนวก ญู. คู่มือดำเนินงานการควบคุมอุปกรณ์เฝ้าติดตามและเครื่องมือวัด (PM-PD-07).....	331
ภาคผนวก ภู. คู่มือดำเนินงานการควบคุมคุณภาพ(PM-QA-01).....	352
ภาคผนวก ภู. การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ที่สั่งต่อเนื่อง	375
 ประวัติผู้เขียนผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	384

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 2.1 Pareto Diagram	5
รูปที่ 2.2 โครงสร้างของแผนผังเหตุและผล	6
รูปที่ 2.3 แผนภูมิควบคุม	8
รูปที่ 3.1 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	18
รูปที่ 3.2 แผนผังโครงสร้างองค์กรของโรงงานตัวอย่าง	21
รูปที่ 3.3 แผนผังโครงสร้างองค์กรของฝ่ายผลิต	22
รูปที่ 3.4 ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ	24
รูปที่ 3.5 ขั้นตอนกระบวนการผลิต	25
รูปที่ 3.6 กราฟแสดงสัดส่วนของเสียในการกระบวนการต่าง	28
รูปที่ 4.1 แผนผังแสดงเหตุและผลการเกิดขึ้นของเสียในโรงงานตัวอย่าง	33
รูปที่ 4.2 แบบฟอร์มบันทึกของเสีย	40
รูปที่ 4.3 แผนผังโครงสร้างองค์กรฝ่ายประกันคุณภาพ	43
รูปที่ 4.4 แผนผังการดำเนินธุรกิจที่เสนอแนะสำหรับงานตัวอย่าง	45
รูปที่ 4.5 แสดงแนวคิดขั้นตอนการสร้างระบบควบคุมคุณภาพในส่วนต่าง	46
รูปที่ 4.6 แผนคุณภาพ	52
รูปที่ 5.1 ขั้นตอนการทำสี	62
รูปที่ 5.2 แบบฟอร์มบันทึกของเสียในหน่วยพ่นสี	63
รูปที่ 5.3 กราฟแท่งแสดงสัดส่วนของบ่อบริการที่เกิดขึ้นในหน่วยพ่นสี	64
รูปที่ 5.4 แผนผังแสดงเหตุและผลการเกิดปัญหาสีเมล็ดผุ่น สีไม่สม่ำเสมอ และรอยขูดขีด ถลอก	66
รูปที่ 5.5 ตู้พ่นสีเก่า	69
รูปที่ 5.6 ตู้อบสีเก่า	69
รูปที่ 5.7 แผนผังระบบการทำสีระบบใหม่	71
รูปที่ 5.8 พนักงานแขวนชิ้นงานที่สายพาน	72
รูปที่ 5.9 ชิ้นงานกำลังเข้าบ่อแซ่น้ำยา	73
รูปที่ 5.10 พนักงานกำลังเปลี่ยนเพื่อให้ชิ้นงานแห้ง	73
รูปที่ 5.11 พนักงานกำลังพ่นสี	73
รูปที่ 5.12 ชิ้นงานกำลังเข้าตู้อบ	74
รูปที่ 5.13 ชิ้นงานออกจากตู้อบ	74

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปที่ 5.14	พนักงานนำชิ้นงานออกจากสายพานและทำการตรวจสอบคุณภาพ	74
รูปที่ 5.15	ชิ้นงานที่เสียถูกแขวนกลับ	75
รูปที่ 5.16	วิธีปฏิบัติงานการตรวจสอบและการเตรียมนำเข้าทำความสะอาดชิ้นงาน	77
รูปที่ 5.17	วิธีปฏิบัติงานการพ่นสี	78
รูปที่ 6.1	กราฟแท่งแสดงจำนวนโลหะแผ่นที่ส่งกลับคืนให้ผู้ส่งมอบในเดือนต่างๆ	82
รูปที่ 6.2	กราฟแท่งแสดงจำนวนสีฟุ่นที่ส่งกลับคืนให้ผู้ส่งมอบในเดือนต่างๆ	83
รูปที่ 6.3	กราฟแท่งแสดงสัดส่วนของเสียของหน่วยทำงานในเดือนต่างๆ	84
รูปที่ 6.4	กราฟเส้นแสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าส่งกลับคืนในเดือนต่างๆ	85
รูปที่ 6.5	กราฟแท่งแสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าส่งกลับคืนในแต่ละช่วงการปรับปรุง	86
รูปที่ 6.6	กราฟเส้นแสดงสัดส่วนของเสียของหน่วยพ่นสีในเดือนต่างๆ	87
รูปที่ 6.7	กราฟแท่งแสดงสัดส่วนของเสียของหน่วยพ่นสีในแต่ละช่วงการปรับปรุง	87
รูปที่ 6.8	กราฟเส้นแสดงจำนวนของเสีย 3 ลักษณะในเดือนต่างๆ	88
รูปที่ 6.9	กราฟเส้นแสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้ในเดือนต่างๆ	89
รูปที่ 6.10	กราฟแท่งแสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้ในแต่ละช่วงการปรับปรุง	89
รูปที่ 6.11	กราฟเส้นแสดงปริมาณการใช้แผ่นโลหะในเดือนต่างๆ	90
รูปที่ 6.12	กราฟแท่งแสดงปริมาณการใช้แผ่นโลหะในแต่ละช่วงการปรับปรุง	91

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1 ชนิดข้อมูล	8
ตารางที่ 2.2 แผนภูมิควบคุมสำหรับข้อมูลคุณสมบัติที่ใช้กับกระบวนการเชิงดัก.....	9
ตารางที่ 2.3 สูตรในการคำนวณของขอบเขตควบคุมชนิดต่างๆ	11
ตารางที่ 2.4 ค่าคงที่สำหรับการคำนวณของขอบเขต	12
ตารางที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง C_{PK} กับอัตราการเกิดของเสียในรูป PPM.....	14
ตารางที่ 3.1 ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าส่งคืนระหว่างเดือนพฤษภาคม-เดือนมิถุนายน	27
ตารางที่ 3.2 ปริมาณสัดส่วนของเสียในกระบวนการผลิตในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน	28
ตารางที่ 5.1 แสดงสัดส่วนของเสียที่เกิดขึ้นในหน่วยสีระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม.....	64
ตารางที่ 6.1 แสดงจำนวนโลหะแผ่นที่ส่งกลับคืนให้ผู้ส่งมอบในเดือนต่างๆ	82
ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนสิ่งที่ส่งกลับคืนให้ผู้ส่งมอบในเดือนต่างๆ	83
ตารางที่ 6.3 แสดงสัดส่วนของเสียของหน่วยการทำงานในเดือนต่างๆ	84
ตารางที่ 6.4 แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าส่งกลับคืนในเดือนต่างๆ	85
ตารางที่ 6.5 แสดงจำนวนสัดส่วนชั้นงานในหน่วยพนักงานเดือนต่างๆ	86
ตารางที่ 6.6 แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้ในเดือนต่างๆ	89
ตารางที่ 6.7 แสดงปริมาณการใช้แผ่นโลหะในเดือนต่างๆ	90

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**